OLIY TA'LIM MUASSASALARIDA MARKETING STRATEGIYALARI VA SUN'IY INTELLEKT TEXNOLOGIYALARIDAN FOYDALANISH IMKONIYATLARI

Gulyamova Nodira Gafurovna
Namangan muhandislik-texnologiya instituti,
"Menejment va Marketing" kafedrasi – katta o'qituvchi,PhD.
https://doi.org/10.5281/zenodo.14215671

Annotasiya. *Maqolada Oliy ta'lim muassasalari faoliyatini rivojlantirish va unda marketing strategiyalaridan foydalanish yo'nalishlari tahlil etilgan. Oliy ta'lim muassasalari faoliyatini yanada rivojlantirish va raqobatbardoshligini oshirishda sun'iy intellekt texnologiyalaridan foydalanish natijalari tahlil etilgan.*

Kalit so'zlar. *Marketing yondashuvi, Smart Campus, Seo, CRM, KPI, raqamli transformatsiya, sun'iy intellect.*

So'nggi besh yillik islohotlarning natijasida mamlakatimizda Yangi O'zbekistonni barpo etishning zarur siyosiy-huquqiy, ijtimoiy-iqtisodiy va ilmiy-ma'rifiy asoslari yaratildi.Keyingi yillarda mamlakatimizda Oliy ta'lim muassasalari faoliyatini yanada rivojlantirish va raqobatbardoshligini oshirishga qaratilgan ko'plab chora-tadbirlar amalga oshirilmoqda. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2023 yil 11sentabrda PF-158-sonli «O'zbekiston-2030 strategiyasi to'g'risida»gi farmoni tasdiqladi. Unga ko'ra Oliy ta'lim bilan qamrovni kengaytirish, oliy ma'lumotli mutaxassislar tayyorlash sifatini oshirish, Oliy ta'lim muassasalari tashkiliy-boshqaruv faoliyatini takomillashtirish, ularning moddiy-texnik ta'minotini mustahkamlash kabi ko'plab maqsadlar belgilandi. Ushbu belgilangan maqsadlarni amalga oshirishda 2030-yilgacha erishiladigan maqsadlarning samaradorlik ko'rsatkichlari sifatida Yoshlarni oliy ta'lim bilan qamrab olish darajasini kamida 50 foizga yetkazish, 30 ta oliy ta'lim muassasasining ta'lim dasturlarini xalqaro akkreditatsiyadan o'tkazish, "Top-500"ga kiradigan xorijiy universitetlar bilan hamkorlikda kamida 50 ta qo'shma ta'lim dasturi asosida "ikki diplomli tizim"ni joriy etish, 10 ta oliy ta'lim muassasasini dunyoning eng nufuzli "Top-1 000" oliy ta'lim tashkilotlari reytingiga kiritishga erishish, Oliy ta'lim muassasalarida ilmiy tadqiqotlar natijadorligini oshirish va ilmiy salohiyatni 70 foizga yetkazish, kutubxonalarni kamida 1 million ta zamonaviy adabiyotlar bilan to'ldirish va kutubxona fondini to'liq raqamlashtirish kabi ko'rsatkichlar keltirilgan.

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022 yil 28 yanvardagi PF-60-sonli «2022-2026 yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to'g'risida» gi farmoni bilan tasdiqlangan «Taraqqiyot strategiyasining» 46-maqsadida: Oliy ta'lim bilan qamrov darajasini 50 foizga yetkazish va ta'lim sifatini oshirish belgilanan.

Yuqorida keltirilgan maqsadlarni amalga oshirishda Oliy ta'lim muassasalari faoliyatida raqamli marketing stragetiyalarini qo'llash va sun'iy intellect texnologiyalaridan foydalanish yuqori ijobiy natijalar beradi deb hisoblaymiz.

Oliy ta'lim muassasalarida marketing strategiyalari: raqamli transformatsiya va bozor talablariga moslashuv :

Oliy ta’limda marketing va raqamli transformatsiya bo‘yicha xalqaro misollar:

Harvard universiteti o‘zining brendini saqlab qolish uchun o‘quv kurslarining qisqa formatdagi bepul variantlarini EdX platformasi orqali taklif qiladi. Shu orqali ular kengroq auditoriyani jalb qilib, o’zining pullik kurslarni targ‘ib qiladi va brendini mustahkamladi. Marketing yondashuvi: Brend ishonchini oshirish uchun bepul xizmatlardan foydalanish va ijtimoiy tarmoqlar orqali faol reklama qilish.

Arizona state university ASU "Smart Campus" texnologiyasidan foydalanadi, bu orqali talabalar ehtiyojlarini avtomatik ravishda tahlil qilish va moslashtirilgan ta’lim taklif qilish imkonini beradi.Bundan tashqari raqamli texnologiyalar: CRM tizimlari va Big Datadan foydalanish orqali talabalarni jalb qilish darajasi yiliga 15% ga oshgan.

Singapur Milliy Universiteti (NUS) Universitet xalqaro talabalarni jalb qilish uchun Google reklamalariga yiliga $500,000 sarmoya kiritadi. Natija: Universitetda xorijiy talabalar ulushi 40% ga yetgan va xalqaro reytinglarda yuqori o‘rinlarni egallaydi.

O‘zbekiston oliy ta’lim tizimida marketing strategiyalarining holati:

Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti o‘zining yangi kurslari va grant dasturlarini targ‘ib qilish uchun Telegram va Instagram platformalarida faol ishlamoqda. Natijada hozirgi kunda telegramdagi rasmiy kanal orqali 10,000 dan ortiq talabaga grantlar va imtihonlar haqida ma’lumot yetkazilgan.Buning natijasida TDIU ga talabalar oqimi ortishiga erishilgan.

INHA universiteti xalqaro standartlarga mos IT-kurslarni taklif qilib, Google Adwords va SEO texnologiyalari orqali mahalliy va xorijiy talabalarni jalb qilmoqda. Natija: Har yili universitetga qabul qilinuvchi xorijiy talabalar soni 20% ga oshmoqda.

TATU (Muhammad al-Xorazmiy nomidagi axborot texnologiyalari universiteti) Universitet o‘zining axborot texnologiyalari sohasidagi kuchli brendini xalqaro konferensiyalar va internet platformalarida muntazam ravishda targ‘ib qiladi va reklama faoliyatini olib boradi. Buning natijasida TATU bitiruvchilarining 80% xalqaro IT kompaniyalarda ish topmoqda.

Oliy ta’lim muassasalari faoliyatida mahalliy bozor talablarini o‘rganish va o’quv jarayonlarini doimiy ravishda zamonaviylashtirish muhim hisoblanadi. Oliy ta’lim muassasalari tomonidan IT sohasidagi talablarni tahlil qilish va IT Park bilan hamkorlikda Oliy ta’lim muassasalari raqamli texnologiyalarga asoslangan dasturlarni kengaytirishi lozim. Jahon amaliyoti shuni ko’rsatmoqdaki raqamli marketing va IT dasturlari bitiruvchilarning ishga joylashish foizini 85% ga oshirdi. Oliy ta’lim muassasalari faoliyatida marketing samaradorligini tahlil qilish uchun statistik ma’lumotlar quyidagi natijalarni ko’rish mumkin: Google Analytics va reklama orqali Toshkentdagi xalqaro universitetlar SEO strategiyasi orqali bir yilda 50,000 dan ortiq abituriyent tashrifini jalb qiladi, bu qabul darajasini 30% ga oshirishga olib kelgan.Talabalar fikr-mulohazasi(Feedback): INHA universiteti tomonidan talabalar orasida o‘tkazilgan so‘rov natijasida, 90% talabalar universitetni tanlashda ijtimoiy tarmoqdagi reklama va kontent muhim bo‘lganini bildirgan.

Oliy ta’lim muassasalarida sun’iy intellekt (SI) texnologiyalaridan foydalanish turli sohalarda sezilarli o‘zgarishlar kiritishi mumkin. Ularning asosiy imkoniyatlarini quyidagicha tasniflash mumkin:

1. **Shaxsiylashtirilgan ta’lim**

- Talabalar uchun individual ta’lim: Sun’iy intellekt texnologiyalari har bir talabaga moslashtirilgan o‘quv materiallarini taqdim etishga imkon beradi. AI tizimlari talabalar yutuqlarini tahlil qilib, ularning o‘rganish uslublarini aniqlashadi va o‘quv jarayonini optimallashtiradilar.
- O‘rganish jarayonini kuzatish: AI tizimlari talabalar o‘qish jarayonini kuzatib borishi, ularning muvaffaqiyatlari va qiyinchiliklarini aniqlab, qo‘shimcha yordam yoki turli xil materiallarni taklif qilish imkonini beradi.

2. Avtomatik baholash va tahlil qilish

- Tez va aniq baholash: AI tizimlari avtomatik ravishda testlar, topshiriqlar va laboratoriya ishlari kabi o‘quv materiallarini baholash imkonini beradi. Bu o‘qituvchilarga ko‘proq vaqtni sifatli ta’lim berishga sarflash imkoniyatini yaratadi.
- Talabalar yutuqlarini tahlil qilish: Sun’iy intellekt yordamida talabalar muvaffaqiyatlarini va qiyinchiliklarini tahlil qilish mumkin, bu esa ta’lim jarayonini yanada samarali qilishga yordam beradi.

3. Masofaviy ta’lim va onlayn o‘qitish

- Masofaviy o‘qitish tizimlarining optimallashtirilishi: AI yordamida onlayn ta’lim platformalarini yanada interaktiv va samarali qilish mumkin. AI tizimlari talabalar yutuqlarini kuzatib, shaxsiylashtirilgan mashqlar va qo‘llab-quvvatlashni taqdim etadi.
- Intellektual yordamchilar: Virtual yordamchilar, chatbotlar va AI asosidagi tizimlar talabalar uchun o‘quv jarayonini qo‘llab-quvvatlaydi va savollarga tez javob beradi.

4. **O‘qituvchilarni qo‘llab-quvvatlash**

- Pedagogik metodlarni rivojlantirish: AI o‘qituvchilarga ta’lim metodlarini yaxshilashda yordam beradi. Misol uchun, AI o‘qituvchilarga turli xil pedagogik metodlarni tanlashda yoki yangi metodlarni ishlab chiqishda yordam beradi.
- O‘qituvchilarni kuzatish: AI tizimlari o‘qituvchilarning faoliyatini tahlil qilib, ularga kerakli qo‘llanma va treninglar taklif qiladi.

5.Ma’lumotlar tahlili va prognozlash

- Katta ma’lumotlarni tahlil qilish: Oliy ta’lim muassasalarida sun’iy intellekt tizimlari talabalar va o‘qituvchilar haqidagi katta ma’lumotlarni tahlil qilib, ta’lim sifatini oshirishga xizmat qiladi.
- Prognozlash: AI yordamida talabalar yutuqlarini va ehtimoliy muvaffaqiyatsizliklarni prognozlash mumkin. Bu esa o‘qituvchilarga talabalarni qo‘llab-quvvatlash va kerakli yordamni taqdim etishga imkon beradi.

6. Ilmiy tadqiqotlar va innovatsiyalar

- Ilmiy ishlarni optimallashtirish: AI ilmiy tadqiqotlar sohasida katta yordam beradi. U katta hajmdagi ilmiy ma’lumotlarni tezda tahlil qilib, yangi g‘oyalar va xulosalar chiqarishda yordam beradi.
- Yangi ilmiy metodlar va algoritmlar: AI texnologiyalari tadqiqotlar va yangi ilmiy metodlarni ishlab chiqishda muhim rol o‘ynaydi. Mashina o‘rganish, tabiiy tilni qayta ishlash kabi metodlar ilmiy sohalarda innovatsiyalarni olib kelishi mumkin.

7. Boshqaruv tizimlarini yaxshilash

- Ta’lim muassasalarining boshqaruvi: Sun’iy intellekt yordamida oliy ta’lim muassasalarining boshqaruv tizimlari avtomatlashtirilishi mumkin. Bu tizimlar byudjetni rejalashtirish, o‘quv dasturlarini rivojlantirish va o‘quvchi tajribasini yaxshilashda yordam beradi.

- Resurslarni samarali taqsimlash: AI tizimlari muassasalardagi resurslarni optimallashtirish va talabalarga eng yaxshi ta’lim sharoitlarini taqdim etishda yordam beradi.

8. Yangi texnologiyalarni rivojlantirish

- Innovatsion texnologiyalarni yaratish: Oliy ta’lim muassasalarida AI texnologiyalari yordamida yangi pedagogik texnologiyalarni ishlab chiqish va sinovdan o‘tkazish mumkin.
- Darslarni raqamlashtirish: AI texnologiyalari yordamida o‘quv materiallarini raqamlashtirish va ularni talabalarga onlayn tarzda taqdim etish imkoniyati mavjud.

Xulosa

Sun’iy intellekt texnologiyalaridan foydalanish oliy ta’lim muassasalarida ta’lim sifatini yaxshilash, ta’lim jarayonini shaxsiylashtirish, o‘qituvchilarni qo‘llab-quvvatlash va ilmiy tadqiqotlarni rivojlantirish imkoniyatlarini yaratadi. sun’iy intellekt texnologiyalarini joriy etish, universitetlar va ta’lim tizimining raqamlashtirilishiga, samarali boshqaruv tizimlarini yaratishga va ta’lim sohasidagi innovatsion yondashuvlarni ishlab chiqishga yordam beradi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati.

1.O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022 yil 28 yanvardagi PF-60 sonli «2022-2026 yillarga mo‘ljallangan Yangi O‘zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to‘g‘risida»gi farmoni lex.uz

2. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2023 yil 11 sentabrdagi PF-158 sonli “O’zbekiston -2030”strategiyasi to’g’risidagi farmoni

2. internet sayt ma’lumotlari